

SLAPEND ARTIKEL WAKKER GEKUST?

Met de billen bloot over energiebesparing

De afgelopen 25 jaar lang trokken bedrijven zich weinig aan van de verplichting uit de Wet milieubeheer om energiebesparende maatregelen te nemen. En het bevoegd gezag kneep een oogje toe. Nu liggen er voor negentien branches 'erkende maatregelen' en moeten bedrijven uiterlijk 1 juli aangeven welke daarvan ze hebben genomen.

HARRY PERRÉE

Zo'n 120.000 bedrijven moeten voor 1 juli aanstaande bij het e-loket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) aangeven welke energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder ze hebben genomen. Dit is het gevolg van de Informatieplicht Energiebesparing. De overheid hoopt zo inhoud te geven aan de al sinds 1993(!) bestaande verplichting voor bedrijven om energie te besparen. Om te voorkomen dat de verplichting een wassen neus is, is eenmalig drie miljoen euro uitgetrokken voor handhaving; bedrijven die niet voldoen aan de verplichting kunnen een bezoek van de omgevingsdienst verwachten.

De informatieplicht geldt voor bedrijven of instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kilowattuur of 25.000 kuub gas gebruiken. Kleine bedrijfjes vallen dus niet onder de regeling. Ook de heel grote bedrijven doen niet mee. Daarvoor zijn al eerder allerlei regelingen opgetuigd om ze aan te zetten tot energiebesparing; zij vallen onder het Europese systeem voor emissiehandel (ETS), onder de Meerjarenaafspraken energie-efficiency (MJA), onder een milieuvergunningplicht of IPPC-regels (de grote vervuilers).

Hoewel de verplichting om energiebesparingsmaatregelen te nemen die binnen vijf jaar zijn terugverdiend al lang bestaat, werd deze 'tot 2014 nauwelijks gehandhaafd', aldus de laatste Nationale Energieverkenning (NEV 2017). Daarvoor weet Bas Oldenhof van KWA Adviseurs, dat bedrijven helpt energiebesparingsmaatregelen te nemen, in ieder geval één reden: "Voor een handhaver die in een fabriekspand loopt of door een locatie is het moeilijk te zien welke maatregelen wel of niet binnen vijf jaar zijn terugverdiend." Door (de angst voor) juridisch gesteggel lieten overheden de handhaving links liggen.

Om het handhavers en bedrijven makkelijker te maken zijn vanaf 1 december 2015 zogenaamde erkende

maatregelenlijsten in het leven geroepen; allemaal maatregelen waarvan evident is dat ze binnen vijf jaar zijn terugverdiend, wat slepende juridische discussies moet uitsluiten. Eerst voor kantoren, scholen, zorginstellingen, datacentra en autoherstelbedrijven. Een jaar later volgden erkende maatregelenlijsten voor een tweede lichte branches met onder andere horeca en op 1 januari 2018 een derde lichte. Er zijn op het kenniscentrum InfoMil nu voor negentien bedrijfstakken erkende maatregelenlijsten te vinden.

Slapend artikel

In 2016 zei toenmalig staatssecretaris Sharon Dijksma dat het 'slapende artikel' (de verplichte energiebesparing bij een terugverdientijd tot vijf jaar) met strenge energie-inspecties zou worden 'wakkergekust'. Dat viel tegen. De NEV 2016 ging er nog vanuit dat handhaving van de 'vijfjaarsmaatregel' 12,5 petajoule aan

Of het nu scholen, datacenters of hotels zijn; ze moeten nu aantoonbaar erkende maatregelen nemen.

energiebesparing zou opleveren. In de NEV 2017 was dit verlaagd naar 4 petajoule, onder andere 'door een lagere inschatting van het handhavingstempo', aldus de NEV.

Met de Informatieplicht Energiebesparing wordt de bewijslast omgedraaid: toezichthouders hoeven niet meer te bewijzen dat een bedrijf onvoldoende maatregelen neemt, het bedrijf moet zelf aangeven dat het voldoende maatregelen neemt. 'Mister Klimaatakkoord' Ed Nijpels noemt de informatieplicht in Energy Society Online een noodzakelijke stok achter de deur. Volgens Oldenhof is nog niet voor iedereen duidelijk hoe die plicht uitpakt in de praktijk. "Toevallig had ik vanmorgen iemand aan de telefoon die vroeg: wij hebben locaties die niet alles van die lijst hebben uitgevoerd. Eén locatie gaat over twee of drie jaar dicht. Moet ik dan wel nog die investeringen doen? Men maakt zich druk over hoe de handhaver hier straks mee omgaat."

In het werkgebied van Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (rond Eindhoven) vallen 6.500 bedrijven onder de informatieplicht. Gaat ODZOB vanaf 1 juli handhaven op deze verplichting? "In principe wel. Als we bij toezicht bij een bedrijf komen dat zich niet gemeld heeft, zullen we dat zeker daarop aanschrijven," kondigt adviseur duurzaamheid en energie Linda van Hees aan. Of ODZOB buiten de reguliere controles bedrijven bezoekt die niet aan de informatieplicht voldoen, hangt af van het aantal bedrijven dat op 1 juli bij RVO de energiebesparende maatregelen heeft ingevoerd. "Als we al 95 procent binnen hebben, dan is het de vraag of we meteen moeite gaan doen om die laatste 5 procent nog aan te schrijven. Dat zijn keuzes die nog gemaakt moeten worden."

Best spannend

Jaarlijks legt ODZOB in een toezichtsprogramma vast bij welke bedrijven de handhavers controles uitvoeren. Voor het volgende toezichtsprogramma is van belang hoeveel informatie de omgevingsdienst straks bij de RVO kan ophalen. "Dat weten we pas op 1 juli", zegt Van Hees. "Dat is voor ons best spannend." Bedrijven die een maatregel niet genomen hebben kunnen daarvoor een excuus hebben: ze komen niet bo-

ven een drempelwaarde uit of ze hebben een alternatieve maatregel getroffen. Hoe dan ook, "we nemen de uitslag van de informatieplicht mee en kijken welke bedrijven een bezoekje moeten krijgen", zegt Van Hees.

In het uiterste geval legt het bevoegd gezag een last onder dwangsom op als bedrijven niet voldoen aan de informatieplicht. Dat is nu ook al mogelijk als bedrijven weigeren energiebesparende maatregelen te nemen. ODZOB heeft zo'n last onder dwangsom nog niet opgelegd. "We hebben wel voornemens gehad om een last onder dwangsom op te leggen. De bedrijven waar dat speelde hebben toen alsnog die maatregel getroffen."

Een slordige honderd kilometer westwaarts, in het gebied van DCMR Milieudienst Rijnmond, wordt voor energiebesparing jaarlijks enkele keren een last onder dwangsom opgelegd, laat de woordvoester weten, maar 'in meer dan 95 procent van de gevallen komen ondernemers (...) voor die tijd in actie.' Overigens ontkent de woordvoester dat de energiebesparingsplicht lange tijd een dode letter in de wet is geweest. 'Wij houden sinds 2008 toezicht op dit artikel,' mailt ze. 'Van 2008 tot 2015 hebben we de belangrijkste branches (o.a. zorg, scholen, kantoren, zwembaden, hotels, datacenters, kantoren) gecontroleerd op de naleving van energiebesparingsplicht.' 1.300 locaties zijn destijds gecontroleerd.

Stijging

Waar de NEV 2017 schatte dat 40 procent van de bedrijven in 2020 de energiebesparingsplicht naleeft, voorspelt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in de Kortetermijnraming voor emissies en energie in 2020 (januari 2019) dat in 2020 70 procent van de bedrijven zich houdt aan de energiebesparingsplicht. Die stijging van 30 procent vloeit volgens onderzoeker PBL-onderzoeker Pieter Hammingh niet alleen voort uit de informatieplicht, maar ook uit de afspraak om meer duidelijkheid te verschaffen over de systematiek voor het berekenen van de terugverdientijd en uit de aankondiging dat het ministerie van EZK afspraken met gemeenten over afspraken maakt over betere handhaving.

